

A B Á N Y A

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
 Egész évre .. 12 K. Félévre .. 6 K.
 Negyedévre .. 3 K.
 HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT.

Felelős szerkesztő:
Dr. BISCHITZ BÉLA.
 Főmunkatárs:
CSORBITS LÁSZLÓ.

Megjelenik minden vasárnap.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Budapest, VIII., Kender-utca 6. szám.
 Telefon-szám: 108-00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Tartalomjegyzék.

Cikkek: Az állami vasművek. — Krónika. — A Salgótarjáni köszénbány: rt. közgyűlése. — *Hírek:* Bányászati hírek. — Bányászati találmányok. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

Az állami vasművek.

Épp úgy, mint a "hogya" meghatározott időszakokban felmerülnek a panaszok, hogy az állam vasgyárai egészségtelen versenyt támasztanak a magánművek ellen, szintugy kötelességünk nekünk ezen kérdéssel időről-időre foglalkozni. A panasz-magva az, hogy az állami vasgyárak kamatmentes pénzzel, leirási teher nélkül, a legmesszebbmenő állami protekcióval oly cikkeket állítván, elő, amelyeket a magánvállalkozás is előállít, természetes, hogy ily módon könnyen versenyeznek a magángyárakkal. Az állami vasgyárak ezen eljárása a legkülönbözőbb variációkban kerül megítélés és elítélés alá. Mi szintén szakszerű megítélés alá vesszük ezt a versenyt és el is ítéljük abból a szempontból, amint mi ezt a kérdést megítéljük.

Mindenekelőtt előre bocsátjuk, hogy mi — amint azt már ismételtelen kijelentettük — egészen más szempontokból nézzük az állami vasművek működését, mert ismerjük keletkezésüket és keletkezésükkel kapcsolatos hivatásukat és rendeltetésüket. Ennek a rendeltetésnek meg volt a maga nagy állampolitikai, szociális és iparpolitikai indoka. Az állampolitikai indoka és nagy fontossága abban állott, hogy ezen művek legtöbbszörre nemzetiségi területeken feküdven, valóságos gócpontjai és okszerű terjesztői lettek a magyar államiség eszméjének, a magyarságnak. Szociális jelentőségük abban állott, hogy a munkások ré-

szére a legmodernebb emberbaráti és jóléti intézmények létesítettek és ezzel nemcsak a saját, évről-évre nagyobb számú munkásaikról a leghumanisztikusabb módon történt gondoskodás, hanem példát adtak a magángyáraknak is. És iparpolitikailag? Aki ismeri az állami vasműveknek nagyszabású fejlődését, az azonnal átlátja ezen műveknek nagy iparpolitikai hatását. És így, csakis így lehet megérteni, hogy miért igyekezett annak idején minden kormány ezen műveket gyarapítani és fejleszteni, és miért válaszolt mindig határozottan nemmel, amidőn a magánvállalkozás akarta ezen műveket átvenni.

És visszapillantást vetve az állami vasművek működésére, habozás nélkül el kell ismerni, hogy ezek a művek az állampolitikai és szociális feladatukat a legteljesebb mérvben teljesítették. Sőt iparpolitikailag is, ha csupán a nagyszabású fejlődést tartjuk szem előtt.

Másképpen áll azonban a kérdés ma. És ha a tényleges viszonyokat tartjuk szem előtt és a tények alapján bírálunk, azt kell, hogy konstatáljuk, hogy ezek az állami művek ma már igen lényegesen eltérnek tulajdonképpeni rendeltetésüktől. Megirtuk már egy ízben „Magyar Arzenál” című cikkünkben, hogy ezek a művek ma már haszonra dolgozó iparvállalatok, vagy legalább is oly iparvállalatok, amelyek haszonra akarnának dolgozni. De az legkevésbé se volna baj, ha ezt a gyártási hasznot oly áruk előállításával igyekeznének elérni, amely áruk egyébként az országban nem gyártatnak. De a baj, az igazi nagy baj ott van, hogy ezek az állami művek immár legnagyobb részben commerce-áruk előállításával foglalkoznak és ezzel, amíg egyrészt egészségtelen versenyt támasztanak a magániparvállalatoknak, másrészt határozottan közgazdasági károsodást idéznek elő.

Az egészségtelen verseny távolról sem

abban áll, hogy ezek a művek talán olcsóbban termelnének és így olcsó árukkal jelenvén meg a piacon, olcsó eladási árakra kényszerítenék a magánvállalatokat is. Majdnem ellenkezőleg. Ezek a művek mindenestre jóval drágábban termelnek, mint a magánművek és versenyben egyáltalában nem állhatnának meg a kereskedelmi piacon. De beléptek a vaskartelbe és a kartel védelme alatt képesek kereskedelmi ügyletekre. Nem az árak irányítása — amire az állami művek nem képesek, holott idealiter talán ez lenne feladatuk — képezi tehát az egészségtelen versenyt, hanem az áruk termelése: Mert az általuk előállított igen lényeges kontingenst elvonják a magánvállalatoktól és megakasztják ezeknek természetes, okszerű fejlődését. És ebben rejlik a közgazdasági károsodás.

Ez okból kerül időről-időre rendszeresen felszínre az a terv, hogy ezeket az állami műveket immár magánkezekbe kell adni. De ez a terv örökké csak terv fog maradni és pedig azon okból, mert realizálása lehetetlen. Oly nagy tőke fekszik ezekben a művekben, hogy még a legszerényebb gyümölcsötetés eshetősége is ki van zárva. De emellett még ha a magánkéz ezekben a művekben okszerűleg haszonra való kilátással akarna termelni, oly nagymérvű új tőke befektetése válnék szükségessé, hogy már ez magában elriasztaná a magánvállalkozást. Erről tehát kár beszélni. Sőt nem lehet eléggé hangoztatni, hogy ezeknek a műveknek meg kell maradniok az állam kezében, de vissza kell térniök eredeti rendeltetésükhöz. Hiányt általános közgazdasági hiányt kell pótolniok. Oly cikkeket kell tehát előállítaniok, amelyek az országban nem gyártatnak.

Es itt ismét azt hangoztatjuk, és hangoztatni fogjuk mindaddig, amig szavunk az intéző körök előtt, nem pusztában elhangzó kiáltás lesz, hogy ennek az egyiparilag, miní társadalmilag egyaránt egyenlően nagy fontosságú kérdésnek csak egyetlenegy megoldása van és ez az, *ha a Diósgyőri Vasművek-ből létesítetik a Magyar Arzenál.* Mert Diósgyőr erre szinte gondviselészerűleg hivatva van. Igen könnyű lenne ezt az indokok egész sorozatával bebizonyítani, de ennek kifejtése teljesen kiesik ezen cikk keretéből. De arra mégis rámutatunk, hogy míg a bécsi arzenál, sik területen fekvő, szabad prédája az ellenségnek, a diósgyőri völgyben elhelyezett arzenál, valóságos bevehetetlen erőddé lenne teremthető.

A diósgyőri m. kir. állami vas- és acél-

művek a hadsereg felszerelésének és első sorban a tüzérség felszerelésének alapját képező, nagyszabású arzenállá alakítandók át. Ez lenne az igazi nemzeti vívmány, amely minden érdeket, kielégít. Erkölcsileg is, anyagiilag is. És mi azt merjük állítani, hogy ez az egy vívmány, egymagában, még erkölcsi jelentőségében is messze túlhaladná egyik-másik közjogi vívmány egész sorozatának jelentőségét.

Oly ipari termelési perspektíva áll itt előttünk, amelynek az országra kiható nagy anyagi előnyei kiszámíthatlanok. Nincs a hazai iparnak, a bányászatnak, a kohászatnak az az ága, amely a magyar arzenál létesítésével nem nyerne jótékony fellendülést, nem beszélve arról, hogy mily hatalmas befolyást gyakorolna egy nagy vidék lakosságának anyagi boldogulására. És ez okból azt hisszük, hogy azok, akiknek hivatásul adatott, hogy hazánk sorsát intézzék, megszívlelnének javaslatunkat.

Krónika.

Üzlet.

- Feb. 16. Az amerikai *vörösréz*-készletek január havában 122 millió fontról 144 millióra emelkedtek.
17. New-Yorkban, a sinek kivételével, az összes *készgyártmányok* árának leszállítását tervezik. *Nyersvasban* az üzlet igen lomha, *rézben* szerény.
18. A Sieg vidékén a *vasművek* helyzete állandóan kedvezőtlen; az árak rosszak, a foglalkoztatás csekély s javulásra nincs kilátás. A vaskőbányák a múlt évben kereken 400 000 tonnával kevesebbet termeltek s 500 000 tonnával kevesebbet szállítottak el. Az árak is 30—40 Mk-val estek waggononként.
19. A galíciai *nyerspetroleum* ára leszállt 1-20 koronára. — Argentínában, Rivadavia mellett új *petroleum* területet találtak.
20. A komlói *szenbányát* az államkincstár megvásárolta a hitelbanktól.
22. A bécsi hitelbank *sárgaréz*-osztálya a sárgaréz és tombak árát mintegy 5 százalékkal leszállította.
23. Német Délnyugat-Afrikában *gyémántkiviteli* vám fejében január 20-ig 100 000 Mk. folyt be.
24. A kincstár, hallomás szerint, Tövis környékén *petroleumra* készül kutatni.
25. A német szénszindikátus 15 000 tonna finom tapadó-szenet (Fettkohle) tonnánként 10 frankon fob. Rotterdam adott el a Paris-Lyon Méditerranée-nak. A newyorki baisse-párt a londoni *réz*-piacon igen erőlyes rohamot kísérelt meg, de nem sikerült deroutot előidéznie. — Az Anaconda-Copper-Mine beszüntette az üzemet *réz*bányáiban. — A Budweisi *anthracit* bányatársulat felszámol. — A Concordiabánya Oberhausenben 1908-ra 10 (22) százalék osztalékot fizet. A délafrikai bányavállalatok kamarájának közgyűlésén az elnök konstatálta, hogy a múlt év a Rand *aranybányászatának* legfényesebb esztendeje volt; termeltek 29,957.610 (27,403.736) font sterling aranyat; az összterme-

lés értéke 1884. óta 227 millió font sterling. — A bajor állam 400 hr-nyi *vasérc*-területet vásárolt össze magánvállalatoktól.

- Feb. 26. A zborói *petroleum*-fúrás folytatására a kincstár, melynek azt felajánlották, hajlandó nem lévén, a vállalkozó Brügger Ottó Clary-Aldringen és Henckel-Donnersmark grófokkal egyesült e célból.
27. Az osztrák cinkhengerművek a *cinklemezek* árát 1-20 koronával felemelték.

Vállalatok.

- Feb. 15. Szent-István *aranybánya* rt. cég alatt megalakult Aradon a br. Györfly Árpád brádi bányabirtokának művelésére irányuló vállalat.
16. A Zwickauer *Steinkohlenbergbauverein* a 138 Mk névértékű részvényre 300 (210) Mk osztalékot fizet.
18. Ausztriában a Deutsche Tiefbautengesellschaft 2 millió korona alaptőkével új társaságot alakít *mélyfúrásra*.
19. A Naptha-Industrie A. G. drohobici aknája naponta 90 ciszterna *petroleumot* ad.
20. Selmeczy Miklós losonci sörégyára *ólomlemezek* gyártására is berendezkedett. — *Ezüstbányászatra* társaság alakult Konstantinápolyban az Argana, Gümüs-Hadsik és Bulgardagh vidékén lévő bányák művelésére.
25. A *felsőmagyarországi* bánya- és kohómű rt. megtartotta közgyűlését.
27. A *Salgótarjáni* megtartotta közgyűlését. — A *Hibernia* bányáiban ismét szünetel egy napra a munka.

Egyesülés. —

- Feb. 16. A kasseli *rézlemez-kötelek* 148 Mk-ról 152 Mk-ra emelte mm.kint az árat. — Az összes urali *platina*-termelők egyesültek egy francia céggel a tagilski bányák művelésére. Egy pud platina árát 28.000 rubelben állapították meg. — A német *káliszindikátus* vezérigazgatója: Graessner lemondott.
17. A *Standard Oil Co.* 15 százalék negyedévi osztalékot fizet az előző negyed 10 százalékaival szemben. A társaság 13.000 acre széntterületet vásárolt 35 millió dollárért.
20. Az osztrák *sárgaréz-kartell* a sárgaréz árát métermázsáinkint 5 koronával leszállította.
22. Az egyesült *réz*-hengerművek a *rézlemezek* alapárát métermázsáinkint 8-koronával 188 koronára szállították le.
23. Az amerikai acéltröszt közzétette, hogy az *acélsinek* árát nem szándékozik mérsékelni. — A *Standard Oil Co.* pörének új tárgyalása megkezdődött; a 29 millió dollár pénzbüntetésre szóló ítélet feloldása folytán a büntetés most már legfeljebb 720.000 dollár lehet, ha a társaságot bűnsnek mondja ki a bíróság. — *Kanada* ásványkincseinek főkutatására Berlinben 1906-ban *szindikátus* alakult, mely tudományos alapon folytatta a kutatásokat s fényes eredményeket ért el. Kobalt mellett új *ezüstelepeket*, ezenkívül kítűnően kokszolható, nagymennyiségű *köszenet* talált.
24. Az új *cink*-szindikátus az alapárát nyers horganyra 4650 Mk-ban állapította meg nagyobb, 30–50 tonna mennyiségnél. A kereskedelmi ár 51 Mk. — A kasseli *rézlemez*-kartell a febr. 16. óta mm.-kint 152 Mk-ban megállapított alapárát 2 Mk-val leszállította. — Az amerikai *ólomtröszt*, valamint a fémtröszt az *ólom* és a *réz* árusítását teljesen szabadabbá tették, az *acél*-tröszt pedig a köteleken kívül álló művek árainál is mélyebbre szállította le az árakat, amivel az egész piac bizonytalan helyzetbe került s mindenki sötétben tapogatózik.

- Feb. 25. Marokkói *vasérc*ek termelésére német, angol és francia cégek nemzetközi szindikátust alakítottak. — A *káliszindikátuson* kívül álló új művek nagy részével létrejött a megegyezés s a hátralevő Adler és Adler-Nordstern is legközelebb belépnek. — A felsősziléziai *szénkonvenció* április 1-től 6 fillérrel szándékozik az árakat mérsékelni. — A kartellhez tartozó *vasművek* a német verseny ellensúlyozására a *drótszőgek* és *vashuzalok* árát a versenynek kitett területen métermázsáinkint egy koronával leszállították.
- „ 26. A német horgany-művek több belga, francia, hollandi és osztrák mű hozzájárulásával megalapították *Zinkhüttenverband* G. m. b. H. cég alatt a nemzetközi köteleket 2,074.000 Mk alaptőkével. — Nemzetközi *ólomkartell*t készítenek elő Németországban s belevonják a magyar és osztrák *ólomhengerműveket* is.

Forgalom.

- Feb. 26. A cseh *barnaszénvidék* vasutjainak államosításával fölemelik a fuvardíjat Prága és Brünn állomásokra kocsinkint 7 koronával, ami magánál az előbbi állomásnál 400.000 korona évi többletet jelent.

Bányajog.

- Feb. 16. A porosz keresk. miniszter előadta a *bányatörvény novellájának* megokolását s elmondta, hogy miképpen változott át a munkás ellenőrök intézményének ellenségéből barátjává. A konzervatívok ellenségei, de elfogadják, hogy a birodalmi bányatörvényre irányuló socialista törekvéseknek ojejét vegyék, melyet a szabad-elvek is pártolnak.
24. Noha a bányatörvény novelláját Ausztriában a kormány visszalépése folytán visszavonták s módosítva fogják benyújtani, a *fúrás* nagyban megindult; a Prager Eisenindustrie G. és a Witkowitz Bergbaugesellschaft, nemkülönben a Gr. Larisch-Mönch-féle bányák is hozzákezdtek a furatásokhoz.
25. A porosz kereskedelmi miniszteriumban a *bányatörvény* új novelláján dolgoznak, mely a *bányahatóságokat* fogja ujonnan szervezni s külön választja azokat az állami bányák igazgatóságától. Előkészítik továbbá a *közigazgatási bíráskodást* bányügyekben és a *köszen* adományozásának föltételeit s eljárását.
- „ 27. *Anhalt* nagyhercegség kormánya törvényjavaslatot terjesztett be, mely megengedi az államnak fentartott *kő- és kálisók* kutatásának és művelésének magánosokra való átruházását meghatározott időre s bér fejében. A javaslat komolyan fenyegeti a káliszindikátus monopolitikus helyzetét.

Statisztika.

- Feb. 18. Poroszország 1908-ban 267 (269) bányamű 138,482,600 (126,809,382) tonna *köszenet*, 370 (364) mű 55,464,913 (52,973,731) tonna *barnaszén* termelt. — Az Egyesült államok a múlt évben 135 millió tonna *acélsint* termeltek az előző évi 338 millióval szemben; 1896. óta ez volt a legkisebb termelés.
- „ 22. A *platina*-termelés 95%-a Oroszországra esik, mely 1908-ban 298 pud 4 fontot (328 p. 33 f.) tett ki.

Balesetek.

18. A *West-Stanley* bányában állítólag 116 munkás pusztult el. Keegan Frank nevű munkás a mentésnél hősileg viselkedett.
- „ 23. A porosz kincstár Waltrop aknájába (ruhrikerület, Ver.-Gladbeck-bánya) *betört a víz*. A

termelés megakadt. — A Witkowitzi vasművek koksolótelepén tűz ütött ki, mely nagy kárt okozott, de az üzemet nem akasztotta meg.

Feb. 25. A *Radbod akna* második szintjét először járták be, de a déli keresztvárat beomlása megakasztotta a bányahatóságot, a társaság és a munkásválasztmány kiküldöttjeiből álló bizottság továbbhatóságát.

Vegyések.

Feb. 17 *Uslar* német kerületi főnök a német császár és számos előkelőség jelenlétében adta elő, hogy a *varázsvesszővel* Dél-Afrikában 800 helyet jelölt ki, melyeken forrásvíz található; ezekből 163-at furtak meg és 117 furás eredménnyel járt. Dernburg gyarmatügyi államtitkár köszönetet mondott neki a birodalmi kormány nevében. — *Fresl* reichsrathi képviselő, akit felségsértésért elfogtak, *bányamunkás* volt, de nem socialista, állandóan foglalkozott a cseh bányamunkások ügyeivel, akik gyakran visszautasították, de azért akárhány sztrájk az ő izgatásaira vezető vissz.

18. *Nagybánya* város történetét írta meg az elhunyt Schönherr Gyula, de nem fejezhette be. A Történelmi társulat felolvasó ülésén ismertették egy részét.

25. *Abrudbánya* vízvezetékét épít s az ajánlati tárgyalást már megtartották.

A Salgótarjáni köszénbánya rt. közgyűlése.

A részvénytársulati közgyűlések szürke és egyhangu sablonjától eltérőleg igen meleg és intim ünnepélynek volt a színhelye a Salgótarjáni köszénbánya rt. közgyűlési terme. E helyen nem kell újból kifejtenuünk, hogy a magyar gazdaságnak legmegbízhatóbb exponensei közé tartozik a Salgótarjáni, hazánk e legrégebb és legnagyobb köszénbánya társulata, mely most lépett kitűnő működésének ötödik decenniumába. Már eléggé átment a köztudatba, hogy a Salgótarjáni több mint négy évtizedes fennállása alatt szüntelenül csak nagy gazdasági szempontokat, a legfontosabb iparágak egyikének — a széniparnak — fokozatos kifejlését, valamint a magyar közlekedésügynek emelését, szélesítését tartotta szem előtt. Azok az érdemek, amelyeket e társaság a magyar gazdaságnak működése egész tartama alatt szerzett, természetesen olyan egyének munkásságára vezethetők vissza, kik mindig csak a nagy gazdasági, különösen azonban az iparfejlesztési szempontokat tartották szem előtt. Így a társaság közgyűlését jubilárisá avatta két derék ügyvivőjének *Frischmann* I. Frigyes és *Reimann* Lázár igazgatóknak 40 éves szolgálati évfordulója. *Frischmann* és *Reimann* igazgatók a társulatnak megalakulása óta működnek annak kötelekében és kiváló energiájú, lankadatlan ügybuzgalmukkal jelentős eredményeket értek el s nagy részük van a társaságnak vagyoni fejlődésében és abban, hogy vállalatuk ma már a magyar közgazdaság egyik legfontosabb tényezőjévé lett. A ritka jubileumról a közgyűlés elé terjesztett évi jelentés a következő szavakkal emlékszik meg:

Részvényeseink a 41-ik rendes évi közgyűlésre gyűlnek össze. A sors csak keveseket részesített azon helyben, hogy akik az első közgyűlésen megjelentek,

részt vehessenek ezen a közgyűlésen is. Akik társulatunk alapjait megvetették, jövője érdekében fáradoztak, majd — am mindnyájan kidőltek. A gondviselés azonban megengedte azt, hogy kettőt azok közül, akik társulatunknál megalakulása óta működnek, nemcsak körünkben tisztelhetünk, hanem mint fáradozó, lankadatlan buzgalmu társakat is üdvözölhünk. Igazgatótársaink, *Frischmann* J. Frigyes és *Reimann* Lázár urak 40 év előtt léptek társulatunk kötelekébe és négy évtized óta buzgólkodnak párját ritkító kitartással és nagy sikerrel társulatunk ügyei körül. Mi az összes részvényesek érzelmeit véljük tolmácsolhatni, midőn ebből az alkalomból szívünk egész melegével üdvözöljük igazgatóságunk e két jeles tagját s annak az óhajnak adunk kifejezést, hogy még sokáig teljes épségben maradjanak meg társulatunk élén és gyarapítsák nagy érdemeiket.

A közgyűlésről, melyen a tömegesen egybegyűlt részvényesek az ünnepelt igazgatókat lelkesen ünnepelték, tudósításunkat itt adjuk

A Salgótarjáni köszénbánya részvénytársulat február 27-én tartotta *Chorin* Ferenc dr. főrendiházi tag elnökele alatt XLI. rendes évi közgyűlését. A közgyűlés elnöke a jegyzőkönyv vezetésével *Görög* Gábor igazgató-helyettest, hitelesítésével pedig *Hollós* Ödön és *Robitzek* Henrik részvényeseket bízta meg. Egyéb alakiságok elintézése után a közgyűlés jóváhagyólag tudomásul vette az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentését, valamint megállapította és jóváhagyta az 1908. évi zárszámadásokat és mérleget.

A lefolyt üzleti év az üzemi költségeknek és adóknak levonása után az 1907. évi 364.493 korona áthozattal együtt 5.007.634 korona korona összhozadékot mutat, melynek felosztására vonatkozólag az igazgatóság indítványa értelmében a közgyűlés úgy határozott, hogy ezen összegből 1.000.000 korona az értékcsökkenési, 300.000 korona a rendes tartalékalap javára fordíttassék, hogy az igazgatóság és tisztviselők jutalékának levonása után fennmaradó összegből a forgalomban levő 90.000 darab részvény után részvényenként 32 korona és így e címen 2.880.000 korona használtassék fel, hogy a fennmaradó 463.319 korona az 1909-ik év javára előírássék és végül, hogy az osztalék az 57. számú szelvény bevonása ellenében 1909 március 2-től kerüljön kifizetésre.

A közgyűlés az igazgatóságnak, valamint a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadta és ezzel kapcsolatban különös melegséggel ünnepelte a társulat két érdemes igazgatójának *Frischmann* J. Frigyes és *Reimann* Lázár 40 éves szolgálati jubileámát.

A közgyűlés elnöke okes szavakkal méltatta az ünnepelt két igazgató gazdag sikertel tevékenységét. A munkának is megvan a maga poézisa — ugymond az elnök. — Valami felemelő van abban, ha az ember egy nagyszabásu alkotáson végigtekintvén, elmondhatja magáról, hogy ennek ő volt egyik tényezője. Ő, ki közel 30 év óta együtt működik a két igazgatóval, tanuskodtatik arról, hogy mindketten egész életüket a vállalat céljainak és közhasznu törekvéseinek szentelték és azon ritka összeforrottságról, mely egész lényük és a társulat érdekei között fennáll. Visszapillantást vetett ezután a társulat a 40 év alatti fejlődésére. A magyar iparfejlődés történetének érdekes fejezete ez. A Salgótarjáni

köszénbánya részvénytársulat négy évtized előtt egy millió métermázsát termelt évenként, 900 munkással dolgozott, kiknek évi bére 400.000 koronát tett. 1908-ban 20.000.000 métermázsát termelt 10.000 munkással, sőt a vezetése alatt álló bányák termelésével 25.000.000-ra rugott az össztermelés, a foglalkoztatott munkások száma a 14.000-et, évi bérük pedig a 14.000.000 koronát haladta felül. A hazai barnaszén termelés egyharmadát a társulat szolgáltatja, kulturális és szociális célokra nagy összegeket költ, csak munkásokházakra a lefolyt két évben három és fél millió koronát áldozott. Különösen figyelemreméltó a petrozsényi bányászat gyors fejlődése. A petrozsényi bányákat a társulat 1895-ben szerezte meg a brassói bánya és kohóegyesülettől; termelésük akkor évi két és fél millió métermázsát tett, ma pedig már évi 10.000.000 q-ra rug. A társulat nem riadva vissza a legnagyobb áldozatoktól sem, a bányák termelőképességét tetemes beruházásokkal már a legközelebbi években évi 15—16 millió métermázsára akarja emelni, mert e bányavidék több ezer millió métermázsára rugó szénvagyónánál és termékének kitűnő voltánál fogva az ország folyton fokozódó szén szükségletének tartalékát képezi.

A közgyűlés az elnök beszédét osztatlan tetszéssel fogadta. Elhangzása után a részvényesek nevében *Stromsky* Sándor hosszabb beszéddel köszöntötte a jubiláris alkalomból a társulat két igazgatóját. Indítványára a közgyűlés az elnöknek, az igazgatóságnak, valamint a tisztviselői karnak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. Végül a közgyűlés az eddigi felügyelő-bizottsági tagokat három évre újból megválasztotta.

✂ BANYÁSZATI HIREK ✂

Uj vaskohászati laboratórium Selmecbányán.

A selmecbányai főiskolán már csaknem teljesen befejeződtek az új vaskohászati laboratórium összes munkálatai. A hegyoldaltól elhódított területen (Selmecbányán minden épület a hegyoldalba van építve) emelték a laboratórium épületét, amely előreláthatólag valóságos mintaszerű műintézeté fog kifejlődni. Ez a laboratórium a koháshoz szükséges anyagok megvizsgálásával kétségtelenül nagy szolgáltatásokat teljesít majd a szakköröknek és új gyakorlatot létesít az anyagok megvizsgálása tekintetében. Éppen ezért már most felhívjuk a hazai cégek és főképpen a bánya- és kohóvállalatok figyelmét arra, hogy az üzemüknél szükséges anyagokat a beszerzés, illetve megrendelés előtt küldjék meg a vaskohászati laboratóriumnak, ahol a különböző fémanyagokon kívül a műszaki olajok vizsgálatát is végzik. A vizsgálatok célszerű meg-

ejtése érdekében a laboratóriumot minden szükséges eszközzel ellátták. Így többek között oly berendezésekkel látták el, melyek 80.000 kilogramm erejéig szakító, hajlító, nyíró, nyomó, csavaró, ütő, simító próbákat végezhetnek. Mindez valóságos gyógyszer-tári tisztaságu helyiségben, amelyhez a képzelhető legmodernebb rendszerű szénvizsgáló tartozik. A vasanyag megvizsgálására nagyarányú és tökéletességű mikroszkópiai berendezés szolgál. Mindezeket egyelőre csak futólag említjük meg és későbbre tartjuk fenn azt, hogy a laboratórium ismertetésére visszatérjünk és esetleg képekben bemutassuk. Közvetlenül a vizsgálótermek mellett (a melyek a földszinten vannak elhelyezve) emeletmagasságu épületrészben valóságos vaskohót és öntvényezőket rendeztek be, hogy a jövő generációk a vaskohászatot gyakorlatilag megismerjék és megszűnjék az a lehetetlen állapot, hogy a bányamérnök akkor lásson először vaskohót, amikor valamely vállalatnál állásba jut. Már pedig eddig ez így volt. A nagyszerű berendezések és az új laboratórium fölállítása *Barlay* Béla dr. érdeme. Ez a fiatal, rendkívül talentumos és nagy tudásu professzor valósította meg a laboratóriumot, kivívta annak felállítását, ő vitte keresztül, hogy a pénzügyi kormány ebben a megpróbáltatásokban nehéz időszakban hozzájáruljon a nem csekély költséggel járó hatalmas mű felállításához. Ez azonban még nem minden. Jellemző a fiatal professzor odaadó és a nemes célt minden elé helyező készségére és nagy munkabírására, hogy a csupán külföldön előállítható gépek, szerkezetek, sőt még az egész villamosmű szerelését, amit, ha külföldi szerelőkkel végeztetnek, napi 80 frankba kerül személyenkint és hónapokig tart, a költségek kiméltése érdekében ő maga végezte és végzi két tót na, számossal és egy lakatossal, akit szintén ő tanított be. Így dolgozik Selmecbányán *Barlay* professzor és így dolgoznak egytől-egyig az összes selmeci professzorok.

Kinevezések a selmeci főiskolán. A pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök *Plotényi Géza*, *Gebhard Ferenc* és *Chalkó Nándor* tisztjelöltek a selmecbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskolához tanársegédek névezte ki.

A Deutsch Bertalan chamotte és agyagárugár rt., amely Kálnón európai színvonalon álló hatalmas chamotte- és agyagárugyárt tart üzemben és a magyar chamotte-ipar tulajdonképeni és egyetlen képviselője, az 1908. évben, a

ELSŐ RENDŰ SZINBŐR
NAJTÓ SZIJAK
TECHNIKAI BŐR CIKKEK

ELSŐ MAGYAR PAMUT-, TEVESZŐR- ÉS
BALATA-HAJTÓSZI-GYÁR LEVY JAMES, POZSONY

GYÁR ÉS IRODA:
POZSONY-LIGETFALU.

INTERURBAN TÁVBESZÉLŐ
261. SZ. - MINDENNEMŰ
VARRÓ- ÉS KÖTŐSZIJAK.

mely a részvénytársaság első üzleti esztendeje volt, igen kedvező eredménnyel dolgozott. A vállalat bruttó bevétele 178.655 korona volt. A tiszta nyereség 3487 korona. Az áruszámla 178.655 koronával szerepel a mérlegben, üzemszükségleti cikkek fedezésére a társaság 73.847 koronát fordított, az alapítási költségek 2290 koronára ruktak, míg a költségek 58.646 koronát emésztettek föl. A mérleg tételei a következők:

Vagyon: Gyári berendezés 1,090.892, ingóságok 22.938, készpénzkészlet 2602, árukészlet 72.498, óvadék 8200, adósok 78.185, összesen 1,275.317 korona. — **Teher:** Részvénytőke 550.000, elfogadványok 594.919, hitelezők 114.910, értékcsökkenési tartalék 12.000, 1908. évi eredmény 3487, összesen 1,275.317 korona.

Az Egyesült gömőri magnésit rt. az 1908. évben kedvező eredménnyel dolgozott. Bruttó bevétele az áruszámlán 378.840 korona volt és ebből a központi igazgatásra 13.148, haszonbérekre 6764, kamatokra 19.476 és gyártási költségekre 308.237 koronát adtak ki, azaz a tiszta nyereség 31.213 korona, amit az értékcsökkenési számlára visznek át. A mérlegtételek a következők:

Vagyon: Ingatlan, bányajogok, feltárások 238.620, épületek, raktárak 340.350, gépek, prések, malom, kemencék, generátorok 910.481, vasut és fékpálya 122.222, készén, leltár és felhasználási anyagok 89.732, árukészletek 160.407, adósok 43.989, pénzek és értékek 12.905 korona. — **Teher:** Alaptőke (2.000.000, melyből tárcában van 400.000) 1.600.000, hitelezők 244.572, értékcsökkenési tartalék 42.923, nyereség 31.213 korona. Összesen 1,918.709 korona.

Szent István bányatársulat cég alatt új részvénytársaság alakult, mely a szatmármegyei Iloba község határában szerzett igen értékes obectumokat. Feltártak egy telért 500 méter hosszban, 100 méter mélységben, 1 méter átlagos vastagsággal. A telér átlagos aranytartalma 10 gramm tonnáként. Ezenfelül több más tetemes vastagságú telért nyomoztak ki a felszínen, melyek aranytartalma szintén tekintélyes, úgy hogy igen kiterjedt és jövedelmező vállalatra kínálkozik alap. A finanszírozást a *Magyar leszámítoló és pénzváltó bank rt.* vállalta magára. Az Iloba körül található telérek közül egyeseket régebben fejtettek is, de az utóbbi évtizedekben a bányászat teljesen pangott. Igen sok telér még egyáltalán nincsen megvizsgálva. A Szent István bányatársulat nagy nemzetgazdasági és kulturális missziót teljesít ezen a vidéken, melynek lakossága nem egy helyütt alig tudott eddig megélni.

A handlovai szénmedence. Az utóbbi időben eszközölt szénkutatók közül a handlovai szénmedencében történt furások azok, amelyek a legszébb eredményre vezettek. A furások által eddig megállapított szénmennyiség körülbelül 500 millió q-ra tehető. Érdekes az, hogy a handlovai szénkorát eddig mindig oligocén időszakbelinek vették. Amint kiderült, ez a szén sokkal fiatalabb és a

mediteránba sorolandó. Ugy a telepek fekvőjében, mint fedőjében andezittufa fordul elő. Összesen három telep volt megállapítható. Handlova körül a szén igen jó minőségű, ami valószínűleg eruptívus kőzetek hatására vezethető vissza. Egyes helyeken azután lignitbe megy át a szén. Ugy a Salgótarjáni kőszénbánya részvénytársaság, mint a Magyar általános kőszénbánya részvénytársaság igen nagyértékű területre tettek szert e szénelőfordulás megszerzésével.

Új magnezitelőfordulás. A gömör-szepesi Érchegység területén tudvalevőleg hosszú vonulatban van magnezit. E vonulat legkeletibb pontja Kassánál és Lavocsánál van meg és az innét Mártonházán, Ilosván át Nyustyáig követhető. Az eddig ismert legnyugatibb előfordulás Losonctól északra, Divinnél található. Az újabb időben itt eszközölt feltárások eddig is már igen szép eredményre vezettek. A gömör és szepesmegyei magnezitek előfordulása ugyanolyan, min a Keleti Alpesek magnezitjeié, melyek — éppugy mint a magyar magnezitek — kőszénkorszakbeli meszek és dolomitok átalakulásából jöttek létre.

Földgázömlés Nagysármáson. Nagysármáson, ahol a pénzügyminisztérium kálisó furásokat végeztet, mint már jelentettük, egy furólukból hirtelen nagy mennyiségű földgáz tört elő. A pénzügyminiszter megbízta a földgáz mennyiségi és minőségi vizsgálatával Pfeifer műegyetemi tanárt, ki hasonló kutatásokat hazánkban már igen sokat végzett. Pfeifer megállapította, hogy a gáz csaknem tiszta metán, melynek melegítő képessége m³-enként 8450 kloria és másodpercenként egy m³ gáz jön a szabadba. A gáz felhasználható fűtési, világítási és motorikus célokra és az a melegmennyiség, amely naponként ily módon rendelkezésre áll, mintegy napi 12 waggon szén melegének felel meg és közelítőleg 10.000 lóerő kifejtésére volna elegendő. Ha tehát a gázömlés állandó lesz, amint már néhány hasonló, de sokkal kisebb földgáz forrásunk van, úgy ez óriási értéket képvisel és azon a vidéken néhány nagyobb ipartelep létesítését teszi lehetővé. A nagysármási földgázömlés aktuálissá teszi a földgázok értékesítésének a kérdését. A földgázok nagy gazdasági erőforrást jelentenek, amelyek kihasználásával kár késni. A Bázna vidéki örök tüzek azt mutatják, hogy az erdélyi medence mélyében dus gázforrások vannak. A körösvölgyi mélyfurásoknál 62—116 méter mélységben érték el a gáztartalmu szilteket, amely óránként 40 köbméter földgázt adott, ami naponként 15 métermázsza kőszén használatnak felel meg és képes egy 100 lóerőjű gázmotort, vagy pedig 1700 darab 16 gyertyafényű Auer-égőt táplálni. A püspökladányi vasuti állpást a 208 méter mélységű furásból kiáramló földgázzal világítják. Aradon négy gázkut ismeretes, amelyek közül a fürdő kutja 337 méter, a Neumann-féle gyártelep három kutja pedig 425 méter mélyek. Ezek a kutak együttvéve 864 köbméter földgázt szolgáltatnak. Ezekon kívül még különösen érdekesek a pusztaszőlősi- és csanád-apácai- és mezőhegyesi ménésbirtok gázkutjai. Ezek a gázkutak óriás energiaforrást szolgáltatnak. A

földgáz lényegileg megegyezik a bányaléggel és a mocsárgázzal. Meggyújtva gyenge fényvel, de nagy hőkifejlődés mellett ég el, még pedig szagtalanul és korom és füst nélkül. Gázmotorban és így mindennemű ipartelepen rendkívül előnyösen használható, amennyiben különleges berendezést nem igényel és hőértéke 13—15.000 kaloria. Egymagában nem világít, de Auer-éggőben világítógáz helyett minden további nélkül használható és annál huszonöt-ször olcsóbb. Romániában már fölismerték a földgáz fontosságát és a petroleumvidékeken a dynamókat hajtja. A földgázt legelőször Kinában értékesítették. A kutakból bambuszcsovek segítségével vezették el és a sóoldatok bepárlásánál használták fel. Itt a bambuszcsovet egy tűzálló csőrészszel töltötték meg és ennek végén gyújtották meg a kiáramló földgázt. Ma a földgáz értékesítés terén az északamerikai Egyesült Államok vezetnek. Az Egyesült Államok évi termése meghaladja a 4 milliárd köbmétert, ami a világtermelés 94 százalékát teszi és 70 millió méterháza köszönnék felel meg egy köbméter földgáz árát csak 4.3 fillérre teszzük úgy az évi termelés értéke 175 millió korona. De az iparra való jótékony hatása egyenesen megbecsülhetetlen és az Egyesült Államok legvirágzóbb ipartelepéi éppen ott létesültek, ahol a földgáz nagy mennyiségben nyerhető. Jelenleg 800-nál több vállalat foglalkozik földgáztermeléssel és a 6000 gyártelep és 600,000 háztartás, amely földgázfűtésre és világításra van berendezve, évente 45 millió koronánál többet takarít meg. A földgázfűtés roppant előnyös a tisztaságra és közegészségre is. Valóságilag csodálatos, hogy minálunk, ahol a gazdasági élet minden erőforrására annyira rászorult, a kérdés felett oly könnyen napirendre térnek. Pedig e kérdés megoldása igen nagy hasznára lenne az ipari üzemeknek. A Természettudományi társulat kémiai ásványtani szakosztályának legutóbbi ülésén Pfeifer Ignác műegyetemi tanár szakszerű jelentést is tett a nagysármási földgáz-előfordulásról. Elmondotta, hogy a földgázok eddigelé mindig kútforrással kapcsolatban, mint az artézi vizek rendes kisérlői törtek felszínre; az eddig észlelt legnagyobb gázmennyiség óránként 2 m³ volt, mely mennyiség egy 50—60 lóerős gép hajtására elegendő. E földgázokat világítási és géphajtási célokra az Alföldön már több helyütt használják. Legutóbb (két évvel ezelőtt) az arad-csanádi vasutak barnaszénre kutattak Brád mellett. Körösbányán és ekkor szintén nagyobb mennyiségű földgázt találtak. A múlt évben pedig a földművelésügyi miniszter végeztett furásokat Erdélyben a Mezőségen, Kis- és Nagysármáson, kálisó kutatása céljából. Az első furás alkalmával, kb. 800 m mélységből, jelentékeny mennyiségű gáz tört fel; midőn pedig új furást kezdtek, már 22 méternyire is ehető gázokat találtak. Minél mélyebbre haladtak a furással, a gázkitörés annál erősebb lett. December 14-ikén, 122 m. mély furásnál a felszínre törő gázok a lokomobil tüzeinél kigyulladtak; az idén pedig, január 30-ikán, 160 m. mély furásnál a gázkitörés oly erős lett, hogy a munkát be kellett szüntetni. A feltörő gáz mennyisége a helyszínen pontosan nem volt megállapítható, csak közelítőleg, a gáz áramlásának sebességéből. A gáz eszerint egy 185 milliméter átmérőjű csövön másodpercenként 36—40 m. sebességgel tódult ki. A kiáramlás nem egyenletes, percenként 2—3 ingadozási periódus észlelhető. Ha 37.5 m. középsebességet vesszünk, akkor a gáz mennyisége mp-enként kb. 1 köbmé-

ter. Mivel a gáz elégekör 9000 kalória meleget ad, ha ezt az erőforrást állandónak vesszük, akkor (tekintetbe véve, hogy gázmotoroknál 1 lóerő-óra 2500 kalóriát igényel, a nagysármási földgáz 1 köbméteréből legalább 3 lóerőt vehetünk ki s óránként 3600 m³ gáz áll rendelkezésre) a nagysármási földgáz 10,800 lóerőt jelent. A gázömlés január vége óta állandóan tart. A 185 mm-es csőre szerelt manométer állandóan 6 atmoszféra nyomást mutat. A gáz igen kevés vizet is hoz föl magával, melyet 25—30 m. magasra lök föl. E víz literenként 72 gr. szilárd maradékot tartalmaz, mely legnagyobb-részt konyhasóból áll; kimutatható még benne ezenkívül kevés káli és jód is. A gáz és víz analitikai vizsgálata még nincs befejezve. Jellemző azonban már eddig is, hogy míg az alföldi földgázok mind 2—5% szén-savat tartalmaznak, a nagysármási földgázban szén-sav egyáltalán nincsen. Mivel pedig a gáz kalórikus értéke a meghatározásoknál kb. 20%-nyi eltérésig egyenlőnek bizonyult és állandóan 9000 kal. körül jár; tekintve, hogy a tiszta metán csak 8510 kalóriát ad, a nagysármási földgázban a metánon kívül feltétlenül magasabb szénhidrogéneknek is kell jelen lenniük.

A szénkutatások és a kormány. A kormány legutóbbi bányavásárlásai kissé fellendítették a vállalkozási kedvet és ma igen nagy számmal vannak olyan vállalkozók, akik csak azért kutatnak, keresnek szénterületek után, hogy azután a kormánynak följánlhassák. Így az elmúlt év folyamán a Hatvani cukorgyár rt. széntelep után kutatott a borsodmegyei Mezőkövesd környékén. Tard és Bogács községek táján találtak is mintegy 6 méter vastag lignitet és egy 3 méter vastagságban aszfalttal telített homokréteget. Bár e helyen barna szénnek is kell előfordulnia, a hatvani Deutsch-cég a szénkutatástól visszavonult és átengedte a terrénomot Münnich Kálmán iglói nyugalmazott bányatanácsosnak, aki a hozzávetőleg 35 négyzetkilométernyi szénterületet felajánlotta a kormánynak, mely azonban ez ügyben még nem döntött. Hasonlóképpen az Arad-csanádi egyesült vasutak rt. több százezer koronát fektetett szénterületek feltárásába, de a vállalat — új igazgatót kapván, aki nem helyeselte, hogy a vasut szénbányászattal foglalkozzék — elhatározta a szénbányászat beszüntetését és a bányaterület eladását. A társaság január elsejével mérnökeinek felmondott, a szénbányát pedig felkínálta Wekerle Sándor pénzügyminiszternek, aki visszautasította ezt az ajánlatot. A vasut most külföldön keres vevőket. A szatmármegyei Bikszád-fürdő táján is furatott dr. Mandel Pál, furások nem vezettek kellő eredményre, de a terület az államnak szintén felkínáltatott. Most Tatár János dr. színérváraljai ügyvéd folytatja itt a szénkutatást.

A Magyar földtani társulat e hó 3-án ülést tartott dr. Schafarzik Ferenc másodelnök vezetésével. Elsőnek dr. Szádeczky Gyula olvasta fel „Verespatak kőzetei“ című tanulmányát, amelyben előadta, hogy egész Európának ez a leggazdagabb aranytermő helye geológiai tekintetben alig ismeretes. Részletes mikroszkópiumi és vegyi elemzés alapján ismerteti a Kirnik és Csetátye rhyolitját és a többi eruptív-kőzeteket. Utána dr. Vadász M. Elemér a tatai kálvária-domb egyik kőfejtőjéből kikerült, ma már teljesen kihalt „ammoniteseket“ mutatott be; az érdekes Pédányok a Földtani Intézet gyűjtemé-

nyében láthatók. Majd tegdi Róth Károly a hunyad-megyei Rekettyefalva melletti rétegekről tartott előadást és bemutatta a rétegek tengeri kagylókból s korallokból álló faunáját. Végül dr. László Gábor állami geológus a tőzegttelepek keletkezéséről értekezett és kimutatta, hogy telepeink tulnyomó száma állandóan vízzel telt mélyedésekben keletkeztek. A tőzegtépződés a partokon indult meg és idők folyamán kitöltötte a vízmedencéket is.

A Szápáry köszénbánya rt. február 2-án tartott rendkívüli közgyűlésén az alapszabályok módosítására vonatkozólag hozott határozatokat a cégbiróság jóváhagyta.

A Deutscher Verein für Ton, Cement und Kali-industrie berlini egyesület ez évben Budapesten tartja vándorgyűlését. A főváros tanácsa elhatározta, hogy ezen előkelő német egyesületet hivatalosan fogja fogadni és előterjesztést tesz a közgyűlésnek, hogy a fogadtatás céljaira ötezer koronát engedélyezzen.

Kónyi téglagyár rt. cég alatt Kóny községben új téglagyár alakult 50.000 korona alaptőkével.

Szerencsétlenség egy bányában. Kiss István kistkei kőbányájában végzetes szerencsétlenség érte Vas János 49 éves napszámost. Munka közben egy óriási kődarab zuhant a szerencsétlen munkásra, akinek jobb lába apró darabokra zúzódott szét. Vas Jánost haldokolva vitték Sárvárra a kórházba, a lábát amputálni kellett. A vizsgálat során mulasztás nem volt megállapítható.

A pilis--vörösvári bányák megtekintése. A Budapestvidéki köszénbánya rt. pilis-vörösvári és esetleg szentiványi bányáit meglátogatják a selmecbányai főiskola negyedéves növendékei. A bányák budapesti igazgatósága március 27-ére várja Vörösvárra az ifjakat, akik Farbeky Gyula és Réz Géza tanáraik és Plotényi Géza tanársegéd kíséretében jönnek, hogy szakszertű felvilágosításokat is adjanak a látottakhoz. Az ily kirándulásokat a magunk részéről nagyon helyeseljük, sőt kívánatosnak tartjuk, hogy mennél gyakoribbá váljanak, mert a tanítás eredményességét biztosítja, ha a theoria harmonikus összhangzásba hozatik a gyakorlattal.

A herendi porcellán. Egy előkelő párisi folyóirat a L'Europe Politique et Littéraire egész ivnyi terjedelmű tanulmányt közöl Colonna grófnő tollából a herendi porcellánról. Az író ismerteti a világhírű gyárat 1839-ben történt alapításától kezdve, első korszakának nehéz küzdelmeit és fokozatosan fejlődő sikereit. A szövegben számos jól sikerült kép mutatja a herendi gyártmányok művészi silouettejét. A grófné, aki hazánk történeti és társadalmi viszonyaiban is jeles tájékozottságot árul el, közli a külföld nagy tekintélyeinek, Humboldt Sándornak, Crémieux Adolfnak, Thiersnek, Vogtnak, a sèvres-i porcellángyár igazgatójának ítéletét a herendi gyár alkotásairól.

Szénforgalom. A magyar királyi államvasutak vonalain mentén fekvő köszénbányák a február hó 14-től február hó 20-ig terjedő héten, hat munkanap alatt, összesen 13.184 kocsirakomány szénét adták fel; 184 kocsirakománnyal többet, mint az előző héten és 1993 kocsirakománnyal többet, mint a múlt év hasonló (február 16-ától február 22-éig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 2197 vasúti kocsit raktak meg; 22 kocsival többet, mint az előző hét egy-egy munkanapján.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Az Egyesült Phönix- és Laurakohó felügyelő bizottságának ülésén — mint Berlinből jelentik — a vezérigazgató a folyó üzleti év első felének eredményeiről számolt be. Jelentése szerint a három kohórészvénytársaság hengervastermelése a múlt évvel szemben 7271 tonnával volt csekélyebb. A megrendelt mennyiség ke- reken 15 millió márka értékű és emellett az összes mű- vel rendes foglalkoztatása hónapokra biztosítva van. Ez- zel szemben a hengervasárak esése következtében előálló bevétel-kevesebbet a köszénbányák üzleteredménye dacára lényegesen befolyásolni fogja az első év eredményét. Az 1908/9. első félév nyeresége a múlt év hasonló időszaká- ban elért nyereségénél körülbelül egy millió koronával kisebb.

A németországi munkáskamarák. A német biro- dalmi gyűlés január 15-én kezdte meg a munkáskama- rákról — helyesebben munkakamarákról — szóló tör- vényjavaslat tárgyalását. A tárgyalás során a német birodalmi kormány kijelentette, hogy azt várja ezektől a kamaráktól, hogy bizonyos közeledés jön létre munkás és munkaadó között, a tarifaszerveződések megkötése meg lesz könnyítve és megállapodások lesznek létesíthetők olyan egyetemes kérdésekben, amelyek az egyes üz- mekben a munkaadó és munkásai között nem oldhatók meg. Ez involválja azt is, hogy heterogén elemeket a munkáskamarákba bevinni nem lehet, hanem a kamará- kat szakmák és vidékek szerint kell létesíteni, így pél- duál *egy-egy bányászati kamarát a Ruhr vidéken, a Saar vidéken és Sziléziában*, vasipari kamarát a rajuai tartományban és Westfáliában, stb. Ezek azok az elvek, amelyekre a gyakorlati élet igényeivel számoló munkás- kamarákat fel kell építeni.

Az északamerikai köszénbányászat. Az északamerikai Egyesült Államok köszénbányászata az elmúlt évben kedvező eredményekkel járt. A köszénbányászat terén Pennsylvania, West-Virginia és Illinois a mérvadók, de Pennsylvania állam te- rületén körülbelül annyi termeltetik, mint a másik két állam területén együttvéve. A gazdasági de- pressio a pirszéntermelésre volt a legnagyobb ha- tással. Az év folyamán több kokszegető kemencét állítottak fel, de az év vége felé igen sok tele- pen szüntették be teljesen a pirszéntermelést. Je- lenleg kb. 548 pirszéntermelő-telep van az Egyesült- Államokban; 1900-ban nem volt több 298-nál. Át- lag 10 köszénbányavállalatra esik egy pirszéntelep. Az év elején munkahiányról panaszkodtak a kő- szénbányák, az év végére ez a panasz elnémult teljesen. Minden bányában van annyi munkás, a mennyire szükség van. A külföldi bányamunkások viszonylag nagyobb számmal hagyták el 1907-ben az Uniót. Ez elég gondot is okoz az érdekelt bá- nyászörökben. Attól félnek ugyanis a bányavállal- atok, hogy a viszonyok javulása esetén megint csak kevés lesz a munkás. A külföldi, különösen osztrák és magyar bányamunkások jó nagy része a pittsburgi köszénkerületben szokott alkalmazás- ban állani. A legnagyobb aggálylyal ép ezen vidék bányavállalatai néznek a jövőbe. Számos terv me- rült fel. Az egyik terv szerint úgy kellene a mun- káskérdést megoldani, hogy a bányavállalatok egy- általán ne vegyenek fel idegenből munkást, csak

amerikait. Igaz, hogy az amerikai nagyobb bért követel, ámde ennek ellenében nagyobb az intelligenciája és szolgáltatóképessége is — mondja a szóban levő tervezet. A nyugati pensylvaniai pirszenet termelő vidéken — a statisztikai felvételek szerint — 40.667 pirszen-kemence áll. E kemencék 50%-a „Frick Company“ ellenőrzése alatt áll. Ha minden kemence után csak két munkást számítunk is, a kokszipar munkásszükséglete ezen a vidéken 80.000 ember. Ezt a munkáslétszámot, mi több, a bányákban, kohóknál, fém- és vasöntődékben, acélgyáraknál minden nehézség nélkül pótolni lehetne az annyira legyalázott „ignorant foreigners“ külföldi munkásokat amerikaiakkal, de csak arra az időre, míg a gazdasági depresszió tart, mert az amerikai nem találván jobb keresetet, szívesen elmegy a pirszen-telepre vagy a bányába is dolgozni. Körülbelül 360 millió bitumentartalmu kőszenet termeltek az Egyesült-Államokban 1907 folyamán. Az antracittermelést 66.327.672 gross tonnával mutatja ki a statisztika. A szénárak nem igen mutattak ingadozást. Említésre méltó, hogy a bitumentartalmu kőszén termelése az utolsó 15 évben legalább is kétháromszorozódott. A helyzet ma az, hogy a fogyasztás növekvése folytán a termelés nem bír lépést tartani a fogyasztással.

Bányászati találmányok.

Eljárás és berendezés barnaszénnek és lignitek gázosítására. K. 3550. sz. Bejelentette Koller Károly okl. kohómérnök, Barcokán. 1908. aug. 26. Képviselet dr. Szilasi Jakab szab. ügy. Rákóczi-ut 32.

Ismeretes, hogy a kisebb hőértékű barnaszénnek és lignitek elgázosítása közönséges gázfejlesztőkben sok bajjal jár, különösen akkor, ha azok nagyobb palatartalommal bírnak. Ennek oka abban rejlik, hogy a nagyobb palatartalmu barnaszénnek és ligniteknek a szénoszlop alsó részében végbemenő elégségnél (mely tudvalevőleg szénsav képződése mellett megy végbe) a keletkező meleg nagy részben lekötetik a szén, hamu és palatartalmának elsalakosítására. A magasabb rétegekbe csak kevés hő juthat, úgy, hogy csak kis parázsréteg keletkezhet, amely nem képes a fejlődött széndioxidot szén-oxidá alakítani. A salakréteget tehát el kell távolítanunk. Az eddigi eltávolítási berendezések hátrányai ismeretesek; a feltaláló szerint ezen hátrányokat a következő berendezéssel kerülhetjük el. A gázfejlesztő henger alsó részében egy emelhető és súlyszethető mozgó feneket rendezünk el, melynek segítségével a szénoszlop egyenletesen súlyszethető. A mozgó fenék alatt egy salakkocsit helyezünk el olyanképen, hogy a feneket a rajta lévő salakkal együtt rá súlyszethessük és kitolhassuk. A fenék fölött a kemencébe egy rácsszerkezet van építve, melynek rudait a salak és szénréteg közé tolhatjuk és ezáltal a salakot a széntől elválaszthatjuk. A kiürítés menete már most a következő. Egy emelőszerkezet segítségével addig súlyszethetjük a feneket

és vele együtt a szénoszlopot, míg a salakréteg felső része a rácsszerkezetig ér; akkor betoljuk a rácsrudakat, azaz megtámasztjuk a szénoszlopot: a salakot azután a fenékekkel együtt a kocsira súlyszethetjük és eltávolítjuk. A kemencébe egy újabb feneket tolnak és az eljárást szükség szerint ismétjük. A szükséges levegőt az emelőkészüléken át centrálisan vezetjük be a gázfejlesztő hengerbe, a fejlődött gázt pedig centrális gázelszívó segítségével vezetjük el.

Eljárás bitument nem tartalmazó anyagok briketkezésére. Z. 610. sz. Bejelentette Zindler Adolf igazgató, Berlin. 1908. okt. 10. Képviselet Kalmár J. szab. ügy. Rákóczi-ut 44.

Barnaszén vagy tőzeget tudvalevőleg úgy briket tehetünk, hogy nyomás alatt sajtoljuk, kötőanyag gyanánt a szén vagy tőzeg bitumen tartalma szolgál. Minthogy a kőszén nem tartalmaz bitument, briketkezése szurok hozzáadása által történik. A feltaláló új eljárásának lényege abban áll, hogy ezen szurokot alkalmasabb anyaggal pótolja. A nem briket tehető anyaghoz barnaszén vagy tőzeget kever, majd addig hevíti az anyagot, míg a tőzeg, illetve barnaszén bitumene felszabadulva, a kőszén megköt. Az új eljárásnál a briketgyártás maga is egyszerűbbé válik.

Eljárás és berendezés cementnek forgó kemencében való égetésére. Bejelentette Bibesco Valentin herceg és E. Wolf, Bukarest. 1908. nov. 2. Képviselet dr. Wirkmann József Erzsébet-körut 26.

A kemence lényeges ujitása abban áll, hogy az eddig szokásos szilárd tüzelőanyagot folyékony tüzelőanyag pótolja. A cementet, illetve az előállításához szükséges anyagot ismeretes módon, részatosan elrendezett forgó kemencébe hozzuk és itt nyers petroleumkátrány vagy más folyékony tüzelőanyag hatásának tesszük ki. Ezen anyagok injektorok útján porlasztott állapotban gőz vagy sűrített levegő alkalmazása mellett vezetettnek a tüzelőterbe. Az új eljárás állítólag gazdaságosabb a réginél.

Szerkesztői üzenetek.

V. és — y. Budapest. Együttesen írjuk meg válaszuakat. Nem és nem! Semmi szín alatt sem vagyunk hajlandok arra, hogy a magyar tudományosság hírét-nevét pellengérré állítsuk. Elvégre is ez az egyetlen főiskolánk és ezt hurcoljuk mi meg? Talán vigyük ki a napisajtóba is? Per longum et latum pertraktáljuk talán tulajdon bajunkat? Még ha némely tekintetben igaza is volna, pedig vettük a fáradságot meggyőződni arról, hogy *egyetlen egy szava se igaz*, de — mondjuk — még ha igaza is lett volna, sokkal becsületesebbnek, sőt célravezetőbbnek találtuk volna felhívni az érintett körök figyelmét az észlelt hibákra, mint igazságtalan támadással a — nagy nyilvánosság előtt tárgyalni. Meggyőződésünk, hogy azok az urak nem zárkoznak el a megértés elől: Aztán meg, higyjék

Találmányokat szabadalmaztat

és értékesít; védjegy és mintaoltalmat kieszközöl az összes államokban

PATAKY VILMOS hites szabados **BUDAPEST, IV., Eskü-ut 3.**
dalmi ügyvivő

Saját szabadalmi irodák a külföldön: BERLIN W. Leipzigerstrasse 112.
PARIS, 68. rue Lafayette, AMSTERDAM, Keizersgracht 209.

TELEFON 89-22.

el nekünk, dolgoznak azok az emberek! De a tudomány nem az, ami a hangosságát szereti vagy éppen keresi. Mi, akik aktív újságírók vagyunk, sokkal jobban becsüljük a csendes, elzárkózott tudást, mint a strébert, a hangosat, aki éppen ezzel takarja a szellemi fogyatékoságait, Önt — úgy látszik — ezek tövesztik meg s innen van — különben érthetetlen animóztatása. A mi szerény vélekedésünk szerint, ha semmi egyebet nem tesz a selmebányai tanári kar, mint tanít, (pedig nyebár Ön se vonja kétségbe, hogy nagyszortien tanít, különben tagadásba vette, hogy képzett bányászaink, kohászaink és ordészeink vannak) akkor már tökéletesen botlítottte hivatását.

Engedjék meggyőzetni magukat, kérjük Önket, mert mi minden diszharmoniót ki akarunk körünköl küszöbölni. A Theatre Francaise Franciaország első műintézete. Nem mindig volt Coquelin-je vagy Molière-je. Mégis megbecsülték a közbenső, kevésbbé tehetséges generációt, mint amely az összekötő kapesot képezi a dicső mult s az eljövendő nagy jövő között. Hát ha egészen tehetségtelen volna is a főiskolai tanári kar, akkor is nemzeti érdekünk, hogy becsüljük meg őket és öntsünk beléjük munkakedvet, ha már másért nem, a — nagy jövő kedvéért. De tegye most szívére kezét és vallja be őszintén — maga-magának, igazán olyan tehetégtelen az a tanári kar? Nem látták Önök Faller négykötetes, uttörő munkáját? A Kövesiét, Szabóét, a Böckh-ét? stb. stb. Vagy kérdcize meg Wekerlét, a pénzügyminiszter-miniszterelnököt, mi a véleménye Böckh Hugó dr. szakvéleményeiről?

Sőt mi ajánlhatunk Önnek — ha tetszik — néhány budapesti fölttöbb előkelő pénzintézetet is, akiknél nem a külföldi kapacitásoknak van döntő szavuk, hanem a „dologtalan és tudománytalan“, bár kevésbbé pózoló és lármázó, egyszerű selmeci professzornak. Végül még egyet! Azt mondja kegyed V ur szíves le-velében, hogy nem foglalokznak szeretettel tárgyunkkal és például felhossa a vaskohászati tanszéket. Ön bizonyára zsémbes hajlandóságú öreg ur lehet, akinél a tehetség a podagrával és a dementia senilis-szel kezdődik. Hát mi csak annyit mondunk, hogy okosabbat pénzügyminiszter nem tehetett volna, mint mikor a hunyadi kinestári gyárból kiemelte azt a tehetséges fiatalembert, aki most közmegelegedésre tölti be ezt a tanszéket. Nézze csak azt a nagy buzgóságot, a hogyez a fiatalember berendezi és felszereli tanszéke mellé vaskohászati laboratoriumát. Talán bizony azért — mondaná Ön — hogy ott „ne“ dolgozzék! De minek emeljünk ki egyet? Így dolgozik ott „eltemetve“ valameenyi. Ám mi nem győzünk csodálkozni azon, hogy nekünk kell jönnünk mindezt felfedezni. Hogy ezt rég nem látta Ön is, aki bár kétségtelen maliciával, de érdek-látni látszik a selmeci akadémia iránt. Ajánljuk, hogy tegye le sötét szemüvegét és -vegyen egyszerű ablak-üveget, ez olcsóbb is, jobban s tisztábban lát is hát rajta.

E. M. Szombathely. Oly rendelet, amely a mérle-gek, valamint a súly-, ür- és hossz mértékek hitelesítésé-nek meghatározott időközökben való megújítását kötele-zővé tenné, tudomásunk nincsen. A vonatkozó 58.438/1875. számú belügyminiszteri rendelet csak azt rendel el, hogy a mértékek ellenőrzésére hivatott közegek főnö-keik utasítására időszakonként ellenőrzési vizsgálatokat

tartsanak, a 80.608. számú kereskedelemügyi rendelet pedig akkép intézkedik, hogy a hitelesített mértékek, súlyok, mérlegek és hordók, amennyiben kijavítás alá kerülnek, hitelességüket veszítik, miért is az ilyen javi-tás alá vett tárgyakon az illető iparos vagy kereskedő a hitelesítő bélyeget megsemmisíteni tartozik s ezen kijavított tárgyakat csak újból történt hitelesítésük után veheti ismét használatba. Semmiféle önkormányzati tos-tületnek (törvényhatóságnak, rendezett tanácsu városnak stb.) nincsen tehát joga arra, hogy akár szabályrende-letilig, akár más uton a mértékeknek és mérlegeknek bi-zonyos időszakokban (amint Ön panaszolja, kétévenként) való újból hitelesítését feltétlenül megkövetelje, még az esetben is, ha a mérlegek jó karban vannak, nem kifo-gásolhatók és javítás alatt sem voltak. Az érvényes szabályok szerint tehát nem a hitelesítés van összekötve a javítással, hanem megfordítva: a javítások követelik meg az újból való hitelesítést. Határozottan jogosulatlan a hitelesítő hivatal azon eljárása is, amely szerint csak oly javított mérlegeket fogad el hitelesítésre, amelyek az általa kijelölt iparos által javítottak s amely néze-tünk szerint is csak arra alkalmas, hogy minden jogos ok nélkül mértékjavítási monopóliumot turentszen.

P. Déva. A felvetett kérdésre nézve a helyi sza-bályrendeletek a döntők. Az ottani szabályrendeletet nem ismerjük és így véleményyt sem mondhatunk.

L. M. Budapest. A csiszolás direkt erte a célra készült csiszológépeken történik. A kézzel való reszelés már idejét mult- és nem fizetődik ki.

Bányaaknász

több évi gyakorlattal szénbányauzemben, jár-tassággal bérelszámolásban, **délmagyaror-szági kőszénbánya számára kerestetik.** Részletes ajánlatok fizetési igények megjelölésével és bizonyítványmásolatokkal „**Megbízható 18283**“ szám alatt **Schwarz József** hirdetési irodá-jába, Budapest, Andrassy-ut 7.

Fiatalabb mérnök,

ki úgy földalatti, mint földfeletti munkák-han és az építkezési szakmában teljesen járatos, nagy gyári vállalatnál állandó al-kalmazást nyerhet. Részletes ajánlatok az eddigi működés és fizetési igények meg-jelölésével s **bizonyítványmásolatokkal:** „**Állandó 18282**“ szám alatt **Schwarz József** hirdetési irodájába, Budapest, Andrassy-ut 2.

✂ **MÉLYFURÁSOKAT ELVÁLLAL** ✂
 — és furóeszközöket szállit —
ALBERT FAUCK & CIE
III/2. VORDERE ZOLLAMTSSTRASSE II. WIEN.
 Magyarország képviselő:
HERZOG ÖDÖN okleveles mérnök
 Budapest, VII., Erzsébet-körut 26. * TELEFON 104-07.

1909.
2088. sz.

Hirdetés.

Alulírott kir. bányabiztosság a Verespatak községben az Orlea hegyben bányászó „Szent Simon“ (Pár) cégü bányatársulat igazgatójának Bartha Ferenc verespataki lakosnak, folyó évi 2088. szám alatt érkezett kérelmére, az általános bányatörvény 194. §-a alapján jelen hirdetéssel rendkívüli társgyűlést hív egybe.

Ezen társgyűlés Abrudbányán a kir. bányabiztosság hivatalos helyiségében 1909. évi április hó 5-én délelőtt 10 órakor kezdődően fog megtartatni, melyre a bányabiztosság a társulat részvényeseit s azok esetleges jogutódjait oly értesítéssel hívja meg, hogy a társgyűlésen ki-ki csak személyesen vagy törvényes meghatalmazottja útján élhet az általános bányatörvény 153. §-a értelmében a szavazás jogával. Megjelent részestársak által hozott határozatok kihatnak a távolmaradottak jogaira is.

A társgyűlés tárgyai:

1. Igazgatóválasztás.
2. Bartha Ferenc igazgató számadásainak megvizsgálása s a felmentvény megadása.
3. Bartha Ferenc követelésének törlesztési módja.
4. Az igazgatónak, a bányatárójának vaspályára saját költségén leendő átalakítására adandó oly fölhatalmazás, hogy utóbbi befektetés a bánya jövedelméből törlesztessék.
5. Az igazgató által az üzem céljaira hitelezhető összeg nagyságának elhatározása.
6. Az igazgató által beváltandó, a bányában termelt szabadarany gramja értékének megállapítása a követelés fönnállásának tariamára s a követelés törlesztése után eső időre.
7. Számvizsgáló bizottság választása a jövőre.
8. Indítványok.

Bejegyzett részvényestársak — Henzel Mariskuca, szül. Gruber. Golgocz Péter, Abvéger Viktoria, Kretz Miklós, Szabó János, Abvéger István, Leare Miklós, Kornya Gyula, Bartha András, Kovácsics József, Nyegru Trézsi, férj. Henzel Miklósné s leánya Henzel Regina, Zsurka Gerászim és neje szül. Szűcs Anna, Szánthó György, Golgocz István, ifj. Bartha András, Bartha Ferenc, Mezei Dánielné szül. Bartha Ilka, kk. Bartha Albert, Róza, Katalin, István, kk. Vuzdugán Mária, kk. Vertlen József, Henzel Károly, kk. Vertlen Mária, Zelma, Drumus Sándor, Zsurka Sándor a Péteré, Mutz Juliusné-Csora Ida, Ardeán Viktor, Lup József, Schreiber Dénes, Gruber Ferenc, kk. Gruber Lujza, Inén, Ágota, kk. Zsurka Róza a Jánosé, özv. Kozma Györgyné-Zsurka Katalin, özv. Zsurka Jánosné-Gruber Róza, Derzsi Sándorné-Szűcs Anna, kk. Szűcs Sándor, Heléna (a Miklósné), Dézsy Tivadarné-Henzel Justinna, Henzel Emánuel, Henzel Sándor és Henzel Erzsébet.

A m. kir. bányabiztóságtól.
Abrudbánya, 1909. február hó 23-án.

Donnersmarckhütte Oberschlesische Eisen- und Kohlenwerke Aktien-gesellschaft cég Zabrzeben „Eljárás bányákban rések vagy furólyukak előállítására“ című, 32285. számú magyar szabadalmát eladni, illetve gyártási engedélyt adni óhajt.

Fölvilágosítást adnak:

Neufeld Ármin és Fenyő Henrik

hítes szabadalmi ügyvivők

— VIII. JÓZSEF-KÖRUT 8. SZ. —

Eladok 5 kuxot

arany bányából, mely tonnánként 15 gramm színaranyat tartalmaz.

Cím: **Opreán Lázár** tanító **Záránd** (Arad m.)

Társat fogadok

egy bányamérnököt a hematit bányámhoz (vöröskő) mely manganra vezet. Bővebb felvilágosítást

Opreán Lázár tanító nyújt **Záránd**, Arad m.

Bányamérnök

tapasztalt üzemvezető, 30 éves, nőtlen, elsőrendű bizonyítványokkal, a gépépítés és bányauzem műszaki és igazgatási teendőiben teljesen jártas, megfelelő állást keres.

Ajánlatokat „S. W. 30“ jelige alatt a lap kiadóhivatalába kér.

Meghívó.

Az Egyesült gömöri magnesit-részvénytársaság

IX. rendes évi közgyűlését

1909 március 15-én délelőtt 10 órakor tartja Budapesten, (V., Hold-utca 25. szám), melyre a t. c. részvényesek ezennel meghívattak.

Napirend:

1. Az 1908. évi mérleg előterjesztése.
2. Az igazgatósági jelentés előterjesztése.
3. A felügyelő-bizottság jelentése.
4. Határozathozatal az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak adandó felmentvény tárgyában.
5. A felügyelő-bizottság megválasztása 1 évre.

Az alapszabályok 11. §-a értelmében minden letett részvény egy szavazatra jogosít. Felkértnök a részvényesek, hogy részvényeiket az alapszabályok 10. §-a értelmében legalább 3 nappal a közgyűlés előtt a társaság pénztáránál (V. Hold-utca 25.) letenni szíveskedjenek.

Budapest, 1909 február 24-én.

Az igazgatóság.

FÉMÁRUGYÁR részvénytársaság

ERZSÉBETFALVA.

— TELEFON: BUDAPEST 67-67. SZ. —

MEGHIVÓ

a **Deutsch Bertalan chamotte- és agyagárugyár részvénytársaság**

I. rendes közgyűlésére,

mely 1909. évi márczius hó 21-én, vasárnap d. e. 11 órakor **Budapest**en, a társaság helyiségében (V Váci-körút 26.) fog megtartatni.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése az első tüzleti évről.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. A zárszámadások előterjesztése és határozathozatal a tiszta nyereség hova fordítása tárgyában.
4. A felmentvény megadása az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére.
5. Az igazgatóság kiegészítése választás útján.
6. A felügyelő-bizottság tagjainak megválasztása és tiszteletdíjának megállapítása.

A társaság alapszabályainak 16. §-a értelmében a közgyűlésen csak azok a részvényesek élhetnek szavazati jogukkal, akik részvényeiket legalább három nappal a közgyűlés előtt — tehát legkésőbb 1909. évi márczius hó 18-ig — a Központi kereskedelmi és iparbank részvénytársaság főpénztáránál (V Váci-körút 26. sz.) letétbe helyezik.

Az alapszabályok 16. értelmében tíz részvény egy szavazatra jogosít.

Budapest, 1909. évi márczius hó 3-án.

Az igazgatóság.

✂ Szelvény-beváltás. ✂

A közgyűlés határozata értelmében az

57. számú részvény-szelvény

mint 1908-ik évre eső osztalék

32 koronával

váltatik be és pedig **folyó év márczius 2-ától Budapest**en a társulat főpénztáránál V kerület, Arany János-utcza 25. szám alatt és **Wien**ben a K. k. priv. allg. österr. Boden-Credit-Anstaltnál (I., Teinfaltstrasse 6.) **utóbbi helyen azonban csak folyó év márczius 31-éig.**

Kérjük a t. c. részvényeseket, hogy a szám szerint rendezett szelvényeket jegyzék kíséretében nyujtsák be.

Budapest, 1909. február 27-én.

Salgó-Tarjáni köszénbánya részvénytársulat.

A MAGYAR BÁNYA-JOG

II. KIADÁSA. ::: A TELJES JOGANYAG.

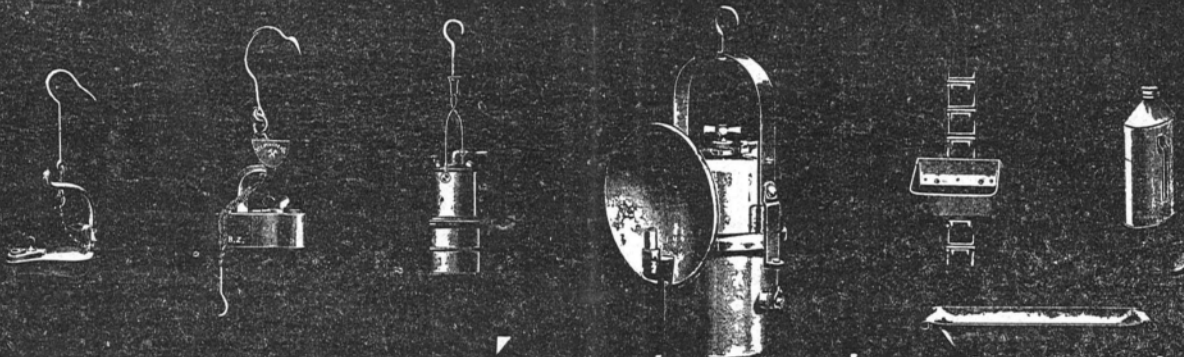
Megrendelhető lapunk kiadóhivatala útján.

Irták:

Dr. BALKAY BÉLA

és

Dr. SZEŐKE IMRE

BARTOS ZOLTÁN FÉM ÉS BÁDOGÁRU GYÁRA
BANYAFELSZERELÉSEK OSZTÁLYA
 BUDAPEST VI., ARADI UTCZA 60

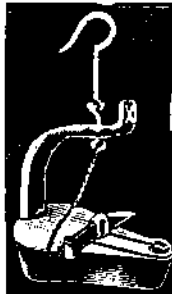
— KÉRJÉTEK INGYENES BÉRVÉNYEZÉS —

Stora Kopparbergs Bergslags Actiebolag

svéd acélgyárak magyarországi
vezérképviselete.

A legjobb minőségű acélok
bármely célra.

Svéd-Aczél
Kereskedelmi Társaság.
Budapest, V., Bálvány-utca 12.
Telefon 91-57.

PIUS PIRRINGER

BÁNYA ÉS-ALAGÚT-LÁMPAGYÁR
GRAZ, Strauchergasse 16. A

ajánlja eddig felülmúlhatlan gyártmányait.
Viszterárusítóknak kedvezményes-Árjegyzék ingyen és bérmentve.

SZABADALMI

és védjegyoltalom kieszközlése az összes
kulturállamban

ADLER MIKSA okleveles gé-
pészmérnök
hites szabadalmi ügyvivő

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 51.
Telefon 106-55. Telefon 106-55

ÁLDOR SZIGFRID

magyar mélyfuró vállalata.

BUDAPESTEN, VI., Liszt Ferencz-tér 14. sz.

Elváial sima és mélyfurásokat szén, petroleum, víz,
kall és ásványok után kezességgel bármily mélység
tekintetében és bármily rendszer szerint, esetleg
része edéssel.

● ● Expertizek, közbenjárás vételeknél és eladásoknál. ● ●

SALGÓ-TARJÁNI-KŐSZÉNBÁNYA

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT.

A társulat széntermelése évenként:

Salgótarjáni bányákban — 10 millió
a Petrozsény - Farkasvölgyi
bányákban — — — 10 millió

A vezetése alatt álló Esztergom-Szászvári
kőszénbánya részvénytársaság terme-
lése évenként:

Dorogh - Annavölgyi bányákban
— — — — — 3 millió

Szászvár-Nagymányoki bányák-
ban — — — — — 1 millió

A vezetése alatt álló Felső-Zsil-
völgyi bányákban — — — — — 1 millió

Összesen: 25 millió

m é t e r m é s z a

Szénosztályozás :

Darabos (tömör) szén } szoba-, gőzesplőgép- és
Koczkaszén — — } gőzke-fűtésre.

Diószén — — — }
Durvaszén — — — } gyári kazánfűtésre
Aknaszén — — — }
Rostált aknaszén — — — }

Aprószén — — — — — körkemence fűtésre.
Kovácsszén — — — — — kovácsulási célokra.

Megrendelések központi irodánkhoz:
Budapest, V. Arany János-u. 25.
intézendők.

:: Jutányos árak, pontos és gyors kiszolgálás. ::

GÁLOCSY és BÁNÓ

bánya-, kohó- és gépészmérnöki irodája
BUDAPESTEN,
VERES PÁLNÉ-UTCA 3. • Telefon 739.

Elvállalja az összes bányászati, kohászati, gépészeti, gyáripari, fűtési és tüzelési berendezések tervezését és kivitelét.

Elvállalja a bánya és kohótermékek **vegyelemzését**, és gyakorlati megvizsgálását és szakértői véleményt ad azok érke és felhasználhatósága felel.

Gőzgépek indítását, általában gépek, kazántelemek, tüzelések, fűtések, bánya- és gyári berendezések megvizsgálását, esetleg azok reconstructióját.

Meglévő telepek, gépek, berendezések időnkénti vagy állandó szakszerű felügyeletét.

Képviselet: a Grison-féle kerekeket, a Bánó-féle szab. vízcsöves kazánokat, a Gálocsy- és Terényi-féle szab. gázfejlesztő készülékeket.

PAP AURÉL

okleveles magán bányamérnök Irodája:
NAGYVÁRAD, LUKÁCS GYÖRGY-UTCA 54.

Elvállal kül- és bányaméréseket, háromszögeléseket, lyukasztási méréseket, adományozási méréseket, térképek és kérvények szerkesztését, zártkutatómunkák, fektetését és bejelentését, idegen bányák és kutatások megvizsgálását, szakvé-

lemények megadását, bányavétel vagy eladás közvetítését, bánya és erdei vasutak kimérését és építését, felőrök által vezetett bányászomák időnkénti megtekintését s ellenőrzését, kutatások vezetését stb. stb.

A gummitalp hárommennyi ideig eltart, mint a börtalp és sarok, e tekintetben az elismert óriási előnyeivel. — TAKARÉKOSKODJÉK! Cipőre, csizmára, ha annak talpa már elviselt, esetleg lyukas is új gummitalp és sarokkal ellátva 5 korona.

Sárcipők javítása (vulkanizálás) forrasztás útján. Kizárólag **forró uton** való vulkanizálás.

— **Automobil és kocsipneumatik javítása.** — Mindenféle tömlők és csövek ha rosszak, ismét használhatóvá alkottatnak. — Pneumatik javítások és új antidekapant felvulkanizálás.

„AUTOMOBILIA” első magyar pneumatik javító-műhely
VII., Vörösmarty-utca 20. sz. (KEMÉNY és FISCHEL)

TELEFON 105-08.

TITANIT

BIZTONSÁGI ROBBANTÓSZER-GYÁR

CEIPEK és TÁRSAI TRENCSÉN.

Az első biztonsági robbantószer Magyarországon. A „Titanit” ütés, hő, surlódás, nyomás iránt teljesen érzéketlen. A „Titanit” nem fog meg. Robbantó erejére, repesztési képességére nézve az eddig ismert összes brizans robbantóanyagokkal versenyez. Kezelése egyszerű és teljesen veszélytelen. A Titanitra nem vonatkoznak a keresk. és belügyminiszteriumok azon óvrendeletei, melyek a többi robbantószerre nézve elengedhetetlenek. Vasuti és gőzhajóállomásokon a szállítmányok mint bármely más szállítmányok

kezelhetnek. De a fogyasztóknál is bárhol elhelyezhető. Szállítása nem úgy mint a többi robbantószerké, hanem bármely vonattal, vagy hajóval és bármely időben történhetik. A Titanit ára a robbantószernek napi árát sohasem fogja túlhaladni. Kísérleteket a gyár műszaki mérnöke bármikor és bárhol a gyár költségén szívesen végez és a Titanit fenti előnyeit be is igazolja. Az államnak első szaktekintélyei is megerősítették a Titanitnak itt felhozott összes kiváló tulajdonait és előnyeit. A gyár január óta üzemben van.

Egyébb felvilágosítással készséggel szolgál a gyár igazgatósága és kereskedelmi képviselete:

BUDAPEST, IV. KER., IRÁNYI-UTCZA 8. SZÁM.

Por nélkül dolgozó réselő-gép.

Aki pormentesen akar réselni, az használja
 a „Pick-Quick” rudas réselő gépet
 (Mavor és Coulson szabadalma),
 melyből eddig már **450** darab áll versenyképes harc-
 ban a kerekcsés réselő gépekkel szemben.

Főképviseelő Magyarország részére

SCHEMBER FRIGYES

BUDAPEST, VI. KERÜLET, ANDRÁSSY-UT 50. SZ.

Szabadalmazott Antiferugin!

R. minőség. Kazánfesték, gőzkazánok bel- és külmázolására. Nem tűzveszélyes és nem ártalmas az egészségre. Elősegíti a kazánkökönnyed leválását és megakadályozza az átrozsdásodást, valamint a kazánlemezek lékeit és védi a már meglevő lékeket a további rozsdásodástól.

R. minőség. Rozsdasemmisítő vasmasz, melylyel a már teljesen átrozsdásodott vasat bemázolva, tovább nem rozsdásodik. Mindennemű tárgyakhoz, melyek akár a szabadban, akár a föld alatt vagy vízben vannak, használható.

L. minőség. Legbiztosabb és hatásosabb rozsdá elleni szer fényes fém részére.

E. minőség. Rozsdá elleni szer vízesen forróvá váló tárgyakhoz.

G. minőség. Rozsdá elleni szer szárazon forróvá váló tárgyakhoz.

S. minőség. Mindenféle savak oldódásának és gőzöknek ellenáll.

Elsőrendű referenciákkal minden 'parágból készségesen szolgál!

Leuchtag és Seidenstein Wien,
1114. Kehlweggasse.

CONRAD és
TÁRSA
 műszaki nagykereskedése
 BUDAPEST,
 VI., TERÉZ-KÖRUT 15. SZ.

Csigasorok és
emelőgépek

300 kgrtól 20.000 kgr. hordképességgel minden magasságra állandóan raktáron tartatnak.

Egyedárusítás Ganz és Társa cégtől Magyarország részére.

TELEFON 588. TELEFON 588.

GESZTI GYÖRGY

BUDAPEST,
 V., KÁLMÁN-UTCA 9.

Műszaki cikkek nagyban elárúsítása az összes üzemek részére.

A világhírű George Cradock & Co. Wakefieldi cég (Angolország), sodrony-, hajó- és fékkötelek (Bremsberg—Förder-Seile) és The Hardy Patent Pick Co. Limited Sheffieldi (Angolország) cég összes gyártmányainak magyarországi vezérképviselője.

SOCIÉTÉ LORRAINE de DIETRICH & CIE
 automobil-gyár. (Alaptőke 15 millió.)
 LUNÉVILLE, ARGENTEIL, BIRMINGHAM;

ISOTTA FRASCHINI Milano
 vezérképviselője.

: Legmodernebb szerszámgépekkel felszerelt javító-műhely. :
 : Olcsó, gyors és szakszerű gépjavítások. :
 : Nagy választéku pneumatik és kellékraktár. :
 : Kitűnő és jutányos auto-benzin és henger-olaj. :

„HELIOS“ AUTOMOBIL-GARAGE
 BUDAPEST, V., BÁLVÁNY-UTCZA 12.